

системі «викладач-студент-магістрант» і найважливішими елементами процесу професійного становлення майбутнього викладача.

Література

1. Андросова Л.М., Алексеева М.Н. Особенности работы со студентами дистанционной формы обучения. Педагогическое образование. 2011. № 2. С. 9-12.

2. Ильичева В.А. Влияние характера педагогического взаимодействия преподавателя и студентов на профессионально-личностное развитие будущего учителя. Автореф. дисс. канд. пед. наук: 13.00.08. Вологда, 2000. 18 с.

3. Нечаева Л.В. Ценностное отношение студентов к учебным дисциплинам как фактор успешности их профессиональной подготовки : Дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Л.В.Нечаева. Л., 1984. 154 с.

УДК 373.3.015.31: 177.72

ТОМИШИНЕЦЬ Н. М., ЛАЛАК Н. В.
Мукачівський державний університет

ВИХОВАННЯ МИЛОСЕРДЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Сьогодні перед новою українською школою постає завдання виховання особистості, спроможної творчо мислити, вільно орієнтуватись у реаліях сучасного життя, вибудовуючи власну поведінку на соціально поціновуваних засадах. Поряд зі стихійними чинниками, зумовленими особливостями політичного, економічного та духовного розвитку українського суспільства, дитина підпадає під спеціально організований вплив, спрямований на засвоєння нею моральних норм і правил, вироблення таких якостей, як патріотизм, національна гідність, відповідальність, милосердя тощо.

Милосердя, як моральне почуття належить до ціннісних етичних характеристик. За своєю сутністю є онтопро і соціокультурним утворенням, формується у процесі взаємодії соціальних індивідів залежно від рівня їхнього морального розвитку, готовності до морального вчинку. СENS милосердя не зводиться до ритуалу шанобливості, благодійності й спонсорства. Милосердя – термін, що вживається для опису м'якості, поблажливості або співчуття, виявленого однією особою в стосунках з іншою. Це одна з чеснот лицарства і християнської етики. Милосердя також є складовою концепцій справедливості й моральності в поведінці між людьми.

Аналіз наукових досліджень у галузі морального виховання особистості вчених Ш. Амонашвілі, В. Білоусової, Г. Васяновича, О. Вишневського, Л. Виготського, І. Бежа, В. Киричок, Г. Костюка, О. Леонтьєва, Т. Люріної, М. Фіцули, К. Чорної та інших дав можливість визначити психолого-педагогічні основи досліджуваної проблеми, до яких були віднесені: методологія, функції, принципи, умови, фактори виховання милосердя. Науковці розглядають милосердя у різних аспектах: цінність, особистісна якість людини, поведінка.

В. Сухомлинський вважав моральне виховання основою виховання і навчання людини. Педагог-практик радив учителям і батькам вчити дітей добра, любові, милосердя. Для цього діти мають розуміти гуманістичний зміст

учинків і поведінки тих, хто поруч: рідних, близьких, учителів, дорослих. Дитина має зростати у постійному піклуванні про людей і довкілля [5].

Духовно-моральне виховання, на думку М. Стельмаховича, передбачає формування у дітей високої духовності й моральної чистоти. Складність цього завдання в тому, що воно вирішується, зазвичай, з огляду на духовно-моральне життя сім'ї, суспільний лад, вчинки людей, приклад батьків. Власне, духовність виховується духовністю, мораль – моральністю, честь – честю, гідність – гідністю, а милосердя – милосердністю. Особливої уваги потребує виховання у дітей любові до батьків і рідних, поваги до людей, готовності піклуватися про молодших і старших, співчувати і бути милосердним до тих, хто переживає горе [4].

Як показує практика, з покоління в покоління в християнській сім'ї, де люди дотримувалися Божих Заповідей, дітей завжди намагалися навчати милосердя, співпереживання і співчуття до людей, які зазнали біди, лиха, убогих і навіть жебраків. Традиційна сім'я показувала приклад такої поведінки. Аби життя дітей було благодатним, вони перебували в злагоді з собою, батьки прагнули навчати бути добрими до людей: («Добро творити – себе веселити»), не тримати на людей злість («Зла людина – як вугілля: якщо не палить, то чорнить»), відмовитися від помсти й образи. Милосердя – почуття, яке не виховується докорами (Чому ти такий жорстокий? В тебе немає серця?).

Вважається, що милосердя виховується любов'ю до тварин. Та можна зауважити, що собаку або кішку жаліти легше, ніж людину, тому що тварини не роблять зла, не кривдять, не зраджують, а людина не завжди поводить себе добре. Потрібно вчити дітей любити, відчувати біль всього живого. Одним із джерел милосердя для дитини можуть стати книга, кінофільм. Вчителям початкової школи варто заохочувати учнів до читання художньої літератури, зокрема казок («Кривенька качечка», «Дідова дочка і бабина дочка», «Просімох братів-гайворонів і їх сестру», «Гидке каченя», «Дівчинка з сірниками», «Дюймовочка», «Русалочка») та спонукати їх аналізувати ситуації, що викладені у творах. Важливо, щоб педагоги давали можливість дітям висловити своє ставлення до кожного із героїв твору – як би вони вчинили на місці того чи іншого персонажу тощо. Доцільно обговорювати з дітьми ситуації з повсякденного життя, де розкривається значущість чужого ставлення до переживань і почуттів інших людей. Діти охоче діляться враженнями про те, як можна зарадити кожній ситуації, пробують визначити своє ставлення до милосердя: бути милосердним не легка справа, але саме це дає змогу розвивати духовно-моральні цінності.

Отже, виникнення у країні складної за своїми наслідками соціальної ситуації висунуло на перший план проблему виховання особистості молодшого школяра, що вміє відстоювати гуманістичну позицію і бути милосердним до інших. Милосердя не може поширюватися тільки на добропорядних та тих, хто дотримується суспільних норм. На наше глибоке переконання, відродження моральних цінностей українського народу, серед яких одне з провідних місць посідає милосердя, є однією з головних умов виховання дітей молодшого шкільного віку.

Література

1. Бех І. Д. Формувати у дитини почуття цінності іншої людини / І. Д. Бех // Педагогіка толерантності. – 2001. – № 2 – С. 52–58.
2. Хоружа Л. Духовно-моральне виховання школярів в Україні: досвід та шляхи вдосконалення / Л. Хоружа, В. Киричок // Рідна шк. : щомісяч. наук.-пед. журн. – 2013. – № 4/5. – С. 26–32.
3. Лук'янець Л.І. Милосердя і доброта – найбільші людські цінності / Л. І. Лук'янець // Позакласний час. – 2008. – №8. – С.63–67.
4. Стельмахович М. Г. Українська родинна педагогіка / М. Г. Стельмахович. – К. : ІСДЩ, 1996. – 288 с.
5. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : В 5 т. / В. О. Сухомлинський. - К. : Рад.школа, 1997. – Т. 4. – 546 с.

УДК 372.881.111.1

ФЕДОРОВА Л. Ю.

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ДІАГНОСТИКА РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОГО ЧИТАННЯ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

У концепції Нової української школи спілкування іноземними мовами виділяється як одна з ключових компетентностей, що передбачає сформованість умінь розуміти висловлене усно і письмово іноземною мовою, а також висловлювати свої думки у широкому діапазоні соціальних і культурних контекстів. Проте практика показує, що учні зазнають труднощів, використовуючи прочитаний матеріал у комунікативних цілях, при порівнянні подій, описаних у текстах з власним досвідом.

Ми підтримуємо підхід Д.Карпова, згідно з яким під **комунікативним читанням** розуміється зріле читання, що характеризується автоматизованістю техніки читання і високим рівнем розвитку рецептивних лексико-граматичних навичок, що забезпечує спрямованість уваги на зміст прочитаного, гнучкість комбінування прийомів, адекватних конкретній комунікативній задачі читання [1, с. 26]. Комунікативне читання включає такі види: читання із загальним охопленням змісту, читання з повним і точним розумінням прочитаного, критичне читання. У зарубіжній методиці використовують аналогічну класифікацію, для позначення різних видів читання прийняті терміни *skimming* (reading for gist), *scanning*, *reading for detailed comprehension* [2].

На основі аналізу наукової літератури ми виділили такі **критерії і показники сформованості комунікативного читання** учнів основної школи.

Мотиваційний критерій відображається у таких показниках: сформованість потреби у читання («навчальне читання»); усвідомлення цінності читання як засобу подальшого професійного зростання; інтерес до читання як стійке бажання звертатися до книги. **Когнітивний критерій** включає такі показники: орієнтація в різних ситуаціях і цілях читання (особистих, громадських, ділових і навчальних); розуміння текстів різних за форматом (суцільні, несущільні, змішані); розуміння текстів різних за типом (опис, розповідь, міркування). **Діяльнісний критерій** містить такі показники:

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>